

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ใน อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทำการวิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจำนวน ประชากร มีจำนวน ๖๙ รูป และพุทธศาสนิกชน ผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีมี ตัวแปร ๒ ตัวแปรย่อย แต่หากมีตัวแปร ๓ ตัวขึ้นไปใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) มีการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่าง นัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่ม ข้อมูล (Data Groping) ตามลำดับความสำคัญของการประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content analysis Technique) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

□ สำนักงานเจ้าคณะอำเภอวังน้อย, ระเบียบวาระการประชุมของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย, เลขานุการเจ้า คณะอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕.

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

๕.๑.๑. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เป็นเพศ หญิง จำนวน ๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐๐ ผู้ที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๒๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๐ ผู้ที่มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕๐ ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓๐ ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕๐

๕.๑. ๒ ความคิดเห็น พุทธศาสนิกชน ที่มีต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของ พระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ความคิดเห็นของ พุทธศาสนิกชน ที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) ด้าน วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ

๒) ด้านการ บริหาร ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ

๓) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของ พุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากเป็นลำดับ

ประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าพุทธศาสนิกชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการบริหาร มากกว่า พุทธศาสนิกชนที่มีอาชีพ รับจ้าง/พนักงานบริษัท และพุทธศาสนิกชน ที่มีอาชีพ นักธุรกิจ/ค้าขาย/กิจการส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑ ด้านวิสัยทัศน์ น้อยกว่า พุทธศาสนิกชน ที่เป็นนักเรียน /นักศึกษา ส่วน พุทธศาสนิกชน มีอาชีพรับจ้าง /พนักงานบริษัท มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านมนุษยสัมพันธ์ น้อยกว่าพุทธศาสนิกชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พุทธศาสนิกชนที่มีอาชีพแตกต่างกันคู่อื่น ๆ มี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการวิจัยพบว่าปัญหา อุปสรรค และนำไปสู่ข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านวิสัยทัศน์ จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒๕

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อ ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ควรหาคนที่มีความเข้าใจด้านวิสัยทัศน์ เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗๕

ด้านการบริหาร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัจจุบันการบริหารให้มีคุณภาพเป็นไปได้ยาก จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๕

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อ ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ควรถวายความรู้ และส่งเสริมให้เข้าใจทางด้านการบริหาร จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อ ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ขาดความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อ ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ ของพระสังฆาธิการตาม ความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ควรหาคนที่มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน เพื่อปฏิบัติงานต่อหน้าที่ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๕

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ครั้ง นี้ กล่าวถึงการศึกษา ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเปรียบเทียบระดับการมี ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับมาก คือ ๑) ด้านวิสัยทัศน์ ๒) ด้านการบริหาร ๓) ด้านมนุษยสัมพันธ์

แสดงให้เห็นว่าระดับความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทำให้ทราบถึง ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีประเด็นนำมาอภิปรายได้ดังนี้

๑. ด้านวิสัยทัศน์ จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้าน วิสัยทัศน์

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระบัณฑิต ญาณธีโร** (สุธีระตฤณ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ” พบว่า ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ภาค ๒ ทั้ง ๖ ด้านที่โดดเด่น ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ และการสร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีตะวันตก ได้แก่ ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป และภาวะผู้นำตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักปาปนิกรรม ๓ และยังมีหลักธรรมของผู้นำที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม ๗ หลักพรหมวิหารธรรม ๔ และหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ด้านการบริหาร จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาทองดี อภิญาโน (ศรีตระกูล)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษา คณะสงฆ์เขตภาษีเจริญและเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญและเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๔ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ลักขณา ฤาชา** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมทัศนคติของผู้ใหญ่บ้านต่อภาวะผู้นำของตนเองในภาพรวมเป็นผู้มีภาวะผู้นำในระดับสูง โดยภาพรวมของทัศนคติของประชาชนที่มีความพึงพอใจในระดับสูงต่อประสิทธิภาพ

□ พระบัณฑิต ญาณธีโร (สุธีระตฤณ) “ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

□ พระมหาทองดี อภิญาโน (ศรีตระกูล) “ศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษา คณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อันเนื่องมาจากการบริหารของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มิใช่ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาที่มีต่อ ปัจจัยที่มีต่อทัศนคติของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขประนีประนอมข้อพิพาท พยายามเมื่อลูกบ้านเกิดการขัดแย้ง อาชีพเป็นปัจจัยที่มีต่อทัศนคติของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเรื่อง การเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รายได้เป็นผล ที่มีต่อทัศนคติของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเรื่องการไม่แสดงความคิดเห็นขัดแย้งกลุ่ม ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานองค์การบริหารส่วน ตำบล อาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับทัศนคติของประชาชนในเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล □

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนด เป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) ควรเห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยน ทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จัดหาคนที่มีวิสัยทัศน์ การมองไปข้างหน้าในส่วนที่ดี ความคาดหวังที่อยากให้เห็นให้เป็น ซึ่งพยายามจะมองไปในทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

๒) ควรเห็นความสำคัญของการบริหารคือการกระทำตามขั้นตอนข้างต้นอย่างครบ ครัน การวางแผนนำไปปฏิบัติที่วางไว้สามารถตรวจสอบและมีมาตรการในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ บรรลุเกิดกว่าเป้าหมายที่วางแผนไว้รวมถึงการทบทวนด้านการบริหาร จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากร ควรมีความรู้ความสามารถเข้าใจระบบการบริหารให้เกิดคุณภาพ คุณลักษณะของพระสงฆ์ที่จะมดำรง ตำแหน่งพระสังฆาธิการควรมีความจริงใจต่อผู้ได้บังคับบัญชา

๓) ควรส่งเสริมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในสังคม จะได้ผลสำเร็จก็ ต่อเนื่อง เมื่อเป็นภาวะผู้นำที่ดี มีการประสานงานต่อหน่วยงานอื่นที่ดี จึงสมควรจะเป็นภาวะผู้นำที่ดี ในด้านต่างๆอย่างมีคุณภาพและค ความสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยการมีไมตรีจิตที่ดีมีเมตตาต่อกัน เพื่อให้ ได้มาซึ่งความยอมรับนับถือ ความไว้วางใจ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้

□ ลักขณา ฤชา, “ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓).

ที่จะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นย่อมไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น และนำไปใช้ให้เหมาะสมและถูกกาลเทศะกับสภาพแวดล้อมในสังคมด้วย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรเห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยน ภาวะผู้นำ ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตาม ตามความคิดเห็น ของพุทธศาสนิกชน เพราะสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

๒. ควรจัดหาคนที่มีวิสัยทัศน์การมองไปข้างหน้าในส่วนที่ดี ความคาดหวังที่อยากจะเห็นให้เป็น ซึ่งพยายามจะมองไปในทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

๓. ควรเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ทั้งในระดับพระเถระและ ผู้บริหารโดยทั่วไป การบริหารคือการกระทำตามขั้นตอนข้างต้นอย่างครบครัน การวางแผนนำไปปฏิบัติที่วางไว้สามารถตรวจสอบและมีมาตรการในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุเกิดกว่าเป้าหมายที่วางแผนไว้ รวมถึงการทบทวนด้านการบริหาร

๔. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรควรมีความรู้ความสามารถเข้าใจระบบการบริหารให้เกิดคุณภาพ ที่จะมาดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการควรมีความจริงใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สนใจและอุทิศเวลาให้แก่หน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ตัดสินปัญหาด้วยความยุติธรรม ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยหลักทศพิธราชธรรม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และยอมรับฟังความคิดเห็นของอื่น

๕. ควร ส่งเสริมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ จะได้ผลสำเร็จก็ต่อเมื่อเป็นภาวะผู้นำที่ดี มีการประสานงานต่อหน่วยงานอื่นที่ดี จึงสมควรจะเป็นภาวะผู้นำที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพและความสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยการมี มิตรไมตรีจิตที่ดี มีเมตตาต่อกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความยอมรับนับถือ ความไว้วางใจ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้ที่จะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นย่อมไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น และนำไปใช้ให้เหมาะสมและถูกกาลเทศะกับสภาพแวดล้อมในสังคมด้วย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ใน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบรายละเอียด ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เช่น ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ

ตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนโดดเด่นในการบริหาร รวมถึงผู้ที่มีภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับภาระงานด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านมนุษย์ เป็นต้น

๒. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสอบถามจากผู้บริหารทั่วไป หรือผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจาก ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการ ตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน เพื่อให้ได้ความเห็นจากมุมมองผู้บริหารทั่วไปที่มีต่อภาวะผู้นำที่พึงประสงค์